Δευτέρα 2 Ιουνίου 2008

Η ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ ΑΠΟ ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ ΤΟΥ ΜΥΣΤΗΡΙΟΥ (ΘΡΗΣΚΕΙΑ, ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ)

Την Δευτέρα 2 Ιουνίου στις 8 μ.μ. στο Βιβλιοπωλείο ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ – DISCOVERY ο φιλόσοφος Απόστολος Πιερρής, Διευθυντής του Ινστιτούτου Φιλοσοφικών Ερευνών, θα παρουσιάσει ένα μείζον ερευνητικό πρόγραμμα του Ινστιτούτου και τους δυο πρώτους τόμους μιας σειράς που περιλαμβάνει τα αποτελέσματα της έρευνας. Η έρευνα αφορά στις εσωτερικές σχέσεις Θρησκείας, Τέχνης και Φιλοσοφίας όπως αποκαλύπτονται στον αρχαίο Ελληνικό πολιτισμό.

* * *

Ο άνθρωπος, στις απαρχές της συνείδησης της ύπαρξής του, ανακάλυψε τον εαυτό του μέρος ενός κόσμου που του παρουσιαζόταν σαν απόλυτο δεδομένο. Την πρώτη διάρθρωση αυτού του απόλυτου δεδομένου της ύπαρξης εξέφρασε η Θρησκεία με τους μύθους και τα δρώμενά της (θυσίες, προσευχές, αποτροπιασμούς, καθαρμούς κ.λπ.). Το ίδιο και η τέχνη αναπαράστησε την πραγματικότητα με άμεσο τρόπο και καθαρή εκφραστικότητα.

Σε μια δεύτερη φάση που άρχισε στους μεγάλους πολιτισμούς της Μέσης Ανατολής και ολοκληρώθηκε στην Ελλάδα, το απόλυτο δεδομένου του κόσμου έγινε μυστήριο. Ο άνθρωπος άρχισε να αναρωτιέται για τη μορφή και το νόημα του δεδομένου αυτού. Διαμορφώθηκε έτσι η συμβολική σκέψη, που απαντά στα ερωτήματα αυτά με σύμβολα. Οι μύθοι και τα δρώμενα της θρησκείας έγιναν Ιερολογίες (Ιεροί Λόγοι) και Ιεροπραξίες (Τελετές, από το τελώ, τελειοποιώ). Στα Ελευσίνια Μυστήρια, η θεσμοθέτηση των τελετών συνδυαζόταν με τη Νεολιθική Επανάσταση, την ανακάλυψη της γεωργίας και τη συστηματική διαμόρφωση και χρήση εργαλείων. Η τέχνη τώρα χρησιμοποιεί το σχήμα σαν αισθητό φορέα του συμβόλου.

Κι από εκεί, στο τρίτο στάδιο που πραγματώθηκε στην Αρχαϊκή Ελλάδα, γεννήθηκε ο Λόγος και έγινε η Μεγάλη Επανάσταση, δεύτερη μετά τη Νεολιθική και μεγαλύτερη σε ιστορική

σημασία από εκείνη. Το μυστήριο έγινε φως, το ον αποκαλύφθηκε και η σκέψη απέκτησε την καθαρότητα της εννοιολογικής συγκρότησης χωρίς να χάσει τους χυμούς και τη δύναμη των συμβολικών της ριζών. Η Επανάσταση του Λόγου άρχισε με μια νέα αντίληψη της μορφής στις τέχνες (εικαστικές, μουσική, ποίηση), με την επινόηση του χρήματος και τη λειτουργία μιας πλήρως χρηματικής οικονομίας, με τη γέννηση της φιλοσοφίας, με την ορθολογική οργάνωση των ανθρώπινων συστημάτων και με την έναρξη της ακάθεκτης επέλασης της ελευθερίας, ατομικής και πολιτικής. Μετά ήρθε η επιστήμη, η τέχνη της γνώσης και η τεχνολογία. Έτσι έγινε το Θαύμα του Κλασσικού.

* * *

Μια οργανική συνέχεια συνδέει τις ρίζες με το άνθος και τον καρπό, το σπέρμα με το πλήρως αναπτυγμένο ζώο. Έτσι και στην εξέλιξη από τις πρωταρχές της συνείδησης της πραγματικότητας (και του εαυτού μας) μέχρι τη διανοητική γνώση και την τελειοποιημένη σοφία, η ίδια εμπειρία της ύπαρξης μετασχηματίζεται, αλλά οι δομές μένουν οι ίδιες και αυτό που αλλάζει είναι ότι φωτίζονται όλο και περισσότερο. Το τοπίο της πραγματικότητας είναι το ίδιο και το αισθανόμαστε βασικά το ίδιο. Αυτό που μεταβάλλεται είναι ο φωτισμός του. Το ον, η πραγματικότητα, αποκαλύπτεται καθαρότερα, και αυτή η αποκάλυψη συνιστά υψηλότερο βαθμό συνείδησης της ύπαρξης και αυτοσυνειδησίας . Και αυτό είναι η πρόοδος του ανθρώπου.

* * *

Αυτήν τη συναρπαστική ιστορία αποσκοπεί να διασαφήσει το ερευνητικό πρόγραμμα «Η Γέννηση του Λόγου από το Πνεύμα του Μυστηρίου». Ο πρώτος τόμος των συμπερασμάτων («Θρησκεία και Μυστήριο») αναλύει το πρώτο βήμα, και ο δεύτερος («Μυστήριο και Φιλοσοφία») το δεύτερο. Σε ένα τρίτο θα εξιχνιασθεί η γέννησης των ειδικών επιστημών από το φιλοσοφικό πνεύμα και η ένταση μεταξύ φιλοσοφίας και επιστημών από το ένα μέρος και θρησκείας από το άλλο στην κλασσική ακμή, ενώ στο τέταρτο θα μελετηθεί η ιστορία της τέχνης υπό τη νέα αυτή προοπτική. Ο πέμπτος θα έχει σαν αντικείμενο τις εξελίξεις στους τομείς αυτούς κατά τη μετακλασική εποχή. Μετά την ιστορία αυτή του Ελληνικού Λόγου, στον έκτο τόμο θα γίνει η ανάλυση της αρχαιοελληνικής αντίληψης της λογικότητας στις θεωρητικές και πρακτικές της διαστάσεις. Θα συγκριθεί αυτή, και

αντιπαρατεθεί, σε επίπεδο αρχών και εφαρμογών, με την Ευρωπαϊκή ιδέα της λογικότητας. Τέλος, ο καταληκτικός έβδομος τόμος θα επιχειρεί την απαραίτητη κατακλείδα κάθε σοβαρής επιστημονικής θεωρίας, την πρόβλεψη για τον χαρακτήρα της λογικότητας και τις προϋποθέσεις της στη νέα εποχή που εισερχόμαστε.